

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Факультет № 6

Кафедра соціології та психології

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

вибіркових компонент третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

011 «Освітні, педагогічні науки»

м. Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 29.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціології та психології факультету № 6
(протокол від 29.08.2023 № 8)

Розробник:

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та психології факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ **Олена ФЕДОРЕНКО**
професор кафедри соціології та психології факультету № 6, доктор педагогічних наук, доцент **Ольга МАРЧЕНКО**

Рецензенти:

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця **Вікторія БУДЯНСЬКА**;
доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ **Валентина ТЮРІНА**.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4 Загальна кількість годин – 120 Кількість тем – 8	01 «Освіта/Педагогіка» (назва галузі знань) 011 «Освітні, педагогічні науки» Доктор філософії (назва спеціальності) (назва СВО)	Навчальний курс 1 Семестр № 2 Вид підсумкового контролю – екзамен.
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
заочна форма навчання: Лекції – 20 год; Семінарські заняття - 40 год; Практичні заняття – 0 Лабораторні заняття – 0 Самостійна робота – 60 год. Індивідуальні завдання: Курсова робота – 0; Реферати (тощо) – 1		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення даної навчальної дисципліни є оволодіння здобувачами вищої освіти системою знань закономірностей, принципів, методів та форм організації навчання і виховання студентської молоді під час навчання у закладі вищої освіти.

Завдання курсу полягає в оволодінні здобувачами вищої освіти знаннями з питань організації навчання і виховання студентів у вищому навчальному закладі.

Міждисциплінарні зв'язки: «Історія педагогіки», «Педагогіка», «Психологія», «Філософія».

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

В результаті засвоєння курсу «Основи педагогіки та психології вищої школи» здобувачами вищої освіти повинні **знати:**

- предмет, структуру і принципи педагогіки вищої школи;
- основні етапи розвитку світової педагогічної думки;
- основні етапи розвитку педагогіки в Україні;
- основні закономірності педагогічного процесу;
- основні категорії дидактики та теорії виховання;
- методи навчання та виховання студентів у вищій школі;
- форми організації навчальної та виховної роботи;
- особливості планування та організації навчального процесу у вищій школі;
- психолого-педагогічні засади організації самостійної навчальної роботи студентів;

- особливості організації виховної роботи зі студентами.

На основі одержаних знань здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти повинні **вміти**:

- визначати предмет та завдання педагогіки вищої школи;
- давати педагогічну характеристику особистості студента й на основі одержаних знань будувати свою роботу зі студентами;
- обирати методи і форми організації навчально-виховного процесу з урахуванням змісту навчальної дисципліни;
- планувати і організувати навчально-виховний процес;
- організовувати самостійну навчальну роботу зі студентами;
- планувати і організовувати виховну роботу зі студентами (курсантами);
- застосовувати прийоми педагогічної техніки.
- **Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни**

Інтегральна компетентність, загальні компетентності, спеціальні компетентності (фахові)	Здатність розв'язувати комплексні завдання та проблеми у галузі освітньої, професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері освіти, що передбачає проведення власних наукових досліджень та/або реалізацію інновацій і характеризується актуальністю, науковою новизною і практичною значущістю.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність виявляти об'єктивні закономірності навчання, виховання і розвитку предметної діяльності особистості як основного джерела її соціального формування і виховання. ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї й нестандартні підходи до їх реалізації (креативність). ЗК6. Здатність управляти різнобічною комунікацією, усвідомлювати потреби постійного особистісного й професійного самовдосконалення з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. ЗК10. Здатність працювати самостійно і в команді, ефективно здійснювати комунікацію з колегами та здобувачами з питань вирішення наукових проблем освітньої галузі щодо наукових досягнень, як на загальному рівні, так і на рівні спеціалістів.
Фахові компетентності (ФК) (спеціальні)	СК1. Здатність до розуміння та використання сучасних наукових теорій, методології і методів суспільних, правових (юридичних), соціальних, психологічних та інших наук для вирішення завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі освіти у закладах сектору безпеки й оборони. СК2. Здатність до ретроспективного аналізу та узагальнення наукового доробку в галузі освітніх, педагогічних та інших наук (соціологічних, правових, психологічних) та професійної освіти. СК4. Здатність до організації освітнього процесу та науково-дослідницької діяльності з використанням сучасних педагогічних технологій.

	<p>СК5. Здатність оцінювати процес і результат виконаної роботи, розробляти та впроваджувати сучасні педагогічні технології в освітній процес ЗВО, зокрема сектору безпеки й оборони.</p> <p>СК6. Здатність ефективно здійснювати функції (навчальну, виховну, дослідницьку, організаційну) викладача ЗВО на засадах компетентнісного підходу.</p> <p>СК7. Здатність аналізувати, узагальнювати та систематизувати одержані наукові результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації щодо підвищення педагогічної компетентності науково-педагогічних фахівців для закладів освіти педагогічної та правоохоронної галузі.</p> <p>СК9. Здатність демонструвати розвиток складових (комунікативної, управлінської та ін.) професійної компетентності як викладача закладу вищої освіти.</p> <p>СК11. Здатність використовувати наукові положення педагогічної науки з урахуванням особливостей професійної діяльності викладача закладу освіти зі специфічними умовами навчання (або закладу освіти юридичного профілю).</p> <p>СК13. Здатність до набуття та розуміння значного обсягу накопичених і сучасних науково-теоретичних знань у галузі освітньої діяльності, загальної педагогіки, теорії і методики професійної освіти.</p> <p>СК14. Здатність визначати та формувати основні складові компетентності викладача професійної школи, здатність до професійного самовдосконалення як викладача закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання.</p>
<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПРН 2 Знання положень компетентнісного підходу та їх застосування у практиці вищої освіти.</p> <p>ПРН 3 Знання основних категорій педагогічного дослідження, принципів, методів та етапів педагогічного дослідження.</p> <p>ПРН 14 Розробляти науково-методичне забезпечення процесу впровадження принципів і ідей передового зарубіжного досвіду.</p> <p>ПРН 15 Самостійно й автономно знаходити інформацію, необхідну для професійного зростання, опанувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.</p> <p>ПРН 18 Уміння використовувати іноземну мову для представлення наукових результатів в усній та письмовій формах, для розуміння іншомовних наукових та професійних текстів, для спілкування в іншомовному науковому і професійному середовищах.</p> <p>ПРН 21 Здатність усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань.</p>

	ПРН 22 Здатність відповідально ставитися до виконуваної роботи, самостійно приймати рішення, досягти поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики.
--	--

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. «Історія розвитку вищої школи».

Витоки й основні віхи становлення освіти й вищої школи у світі і в Україні. Острозька академія. Києво-Могилянська академія – визначний освітньо-культурний центр України. Особливості розвитку вищих навчальних закладів України в ХХ – на початку ХХІ століття.

ТЕМА № 2. «Сучасна вища школа в освітній системі України».

Система освіти України, її структура (дошкільна освіта; загальна середня освіта, позашкільна освіта; професійно-технічна освіта; вища освіта; післядипломна освіта; аспірантура; докторантура; самоосвіта). Освітні рівні в Україні (початкова загальна освіта; базова загальна середня освіта; повна загальна середня освіта; професійно-технічна освіта; базова вища освіта; повна вища освіта). Освітньо-кваліфікаційні рівні (кваліфікований робітник; молодший спеціаліст; бакалавр; спеціаліст, магістр). Принципи діяльності освітніх закладів.

ТЕМА № 3. «Зміст, планування та організація навчального процесу у вищій школі».

Спеціалізація навчання в сучасній вищій школі (державний стандарт вищої освіти; галузеві стандарти вищої освіти; стандарти освіти вищих навчальних закладів). Зміст освіти у вищій школі. Види освіти (загальна освіта; політехнічна освіта; професійна освіта). Навчальний план. Навчальна програма. Підручник. Навчальний посібник. Система планування й організація навчального процесу у ЗВО.

ТЕМА № 4. «Методи, види, форми і засоби навчання у вищій школі».

Форми здобуття вищої освіти: інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева), дуальна. Форми організації освітнього процесу: навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи. Види навчальних занять (лекція, лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття, консультація). Право ЗВО на встановлення інших форм організації освітнього процесу, видів навчальних занять. Розвиток і становлення організаційних форм навчання. Типологія і характеристика методів навчання. Прийоми навчання. Засоби навчання. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання (завдання виховання особистості; мета й завдання навчання взагалі та конкретного етапу зокрема; навчальні можливості студентів; закономірності та принципи навчання; зміст навчального матеріалу; наявність засобів навчання; психолого-педагогічні можливості педагога).

Специфічні види навчальних занять у ЗВО сектору безпеки і оборони України: групове заняття, групова вправа, тренування, індивідуальне заняття, тактичне (тактико-спеціальне, тактико-стройове) заняття та навчання, командно-штабні навчання та воєнна (воєнно-спеціальна) гра.

ТЕМА № 5. «Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти».

Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю здобувачів освіти як складова частина освітнього процесу у ЗВО, що передбачає перевірку, оцінювання (вимірювання рівня засвоєння знань, умінь, навичок), облік (фіксування кількісних результатів оцінювання). Педагогічні вимоги до оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти: об'єктивність, обґрунтовані критерії оцінювання, індивідуальний характер, гласність, надійність, валідність контролю, всебічність, диференційованість, різноманітність його форм і методів, етичне ставлення до студентів, підготовки, стимулювання самоконтролю. Види контролю, їх характеристика. Функції контролю. Особливості тестування рівня сформованості знань і умінь, вимоги до організації процедури, обладнання, фіксації результатів і їх математичної обробки. Моніторинг якості освіти: сутність, функції, види, методичні поради щодо його організації у ЗВО. Забезпечення якості освіти в контексті Болонського процесу.

ТЕМА № 6. «Практика як складова процесу професійної підготовки фахівців у ЗВО».

Загальні питання організації, проведення і підведення підсумків практик студентів (Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів). Мета, завдання та роль практики у фаховій підготовці студентів. Забезпечення неперервності та послідовності в набутті необхідного обсягу знань, умінь і навичок як головні принципи практичної підготовки. Основні види практик навчальна та виробнича (психолого-педагогічна, педагогічна, асистентська, переддипломна). База для проходження практики (навчальні лабораторії, навчально-виробничі майстерні, навчально-дослідні ділянки, кафедри та інші підрозділи ЗВО, підприємства, організації та установи, профіль діяльності яких забезпечує студентам можливість реалізувати завдання навчальної практики). Зміст та програма (силабус) практики. Організація і керівництво практикою. Порядок підведення підсумків практики. Основні види практичної підготовки здобувачів освіти у ЗВО сектору безпеки і оборони України (первинна військово-професійна підготовка, ознайомча практика, навчальна, військова, педагогічна, військове стажування або стажування на посаді у підрозділах поліції курсантів та слухачів).

ТЕМА № 7. «Навчально-дослідна, науково-дослідна та інноваційна діяльність у ЗВО».

Навчально-дослідна робота здобувачів освіти як дослідницька діяльність, що носить обов'язковий характер і є засобом підвищення якості підготовки

фахівця. Науково-дослідна робота здобувачів освіти як дослідницька діяльність, яка носить добровільний характер. Робота здобувачів освіти в наукових гуртках, секціях, товариствах. Участь в олімпіадах і конференціях. Роль і місце кафедри у здійсненні науково-дослідної роботи: підготовка і захист курсових робіт, кваліфікаційних наукових праць, організації та проведенні науково-практичних конференцій. Інновації у вищій школі як цілеспрямоване та кероване внесення прогресивних змін в освітню практику шляхом створення, розповсюдження та освоєння новоутворень. Класифікація педагогічних інновацій: за рівнем релевантності, сферою здійснення, масштабом перетворень, способом створення, рівнем глибини і повноти, способом реалізації. Формування психолого-педагогічної готовності до інноваційної діяльності.

ТЕМА № 8. «Розвиток особистості здобувача освіти в навчально-пізнавальній діяльності та педагогічній взаємодії».

Студентоцентроване навчання як психолого-педагогічний підхід, що передбачає заохочення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітньої діяльності; створення середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів, інтелектуальних і творчих здібностей; взаємну повагу та партнерство між учасниками освітнього процесу.

Психологічний аналіз понять „група”, „колектив”. Навчальна група як первинний контактний колектив, його основне призначення, завдання та загальна характеристика. Курс і факультет як вторинні колективи. Формування soft skills як комплексу важливих надпрофесійних навичок особистості, які забезпечують ефективну роботу в команді, розвиток вмінь самопізнання та пізнання інших, лідерську позицію. Особливості колективу курсантів як специфічного прошарку студентства. Психолого-педагогічні техніки впливу на особистість курсанта (методи формування свідомості особистості: освічення, навіювання, переконання, приклад; методу формування досвіду поведінки: привчання, вправи, доручення, виховні ситуації; методи стимулювання та корекції поведінки: заохочення, покарання).

4. Структура навчальної дисципліни
4.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1: Історія розвитку вищої школи Сучасна вища школа в освітній системі України	16	4	4			8	
Тема № 2: Методологія і методи психолого-педагогічних досліджень	14	2	4			8	
Тема № 3: Зміст, планування та організація освітнього процесу у вищій школі	16	2	6			8	
Тема № 4: Методи, види, форми і засоби навчання у вищій школі	16	2	6			8	
Тема № 5: Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти	16	2	6			8	
Тема № 6: Практика як складова процесу професійної підготовки фахівців у ЗВО	14	2	6			6	
Тема № 7: Навчально-дослідна, науково-дослідна та інноваційна діяльність у ЗВО	12	2	4			6	
Тема № 8 Розвиток особистості здобувача освіти у навчально-пізнавальній діяльності та педагогічній взаємодії	16	4	4			8	
Всього за семестр № 2:	120	20	40			60	екзамен

Заочна форма навчання

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1: Історія розвитку вищої школи Сучасна вища школа в освітній системі України	14	2	2			10	
Тема № 2: Методологія і методи психолого-педагогічних досліджень	14	2	2			10	
Тема № 3: Зміст, планування та організація освітнього процесу у вищій школі	14	2	2			10	
Тема № 4: Методи, види, форми і засоби навчання у вищій школі	14	2	2			12	
Тема № 5: Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти	14	2	2			12	
Тема № 6: Практика як складова процесу професійної підготовки фахівців у ЗВО	14	2	2			10	
Тема № 7: Навчально-дослідна, науково-дослідна та інноваційна діяльність у ЗВО	14	2	2			10	
Тема № 8 Розвиток особистості здобувача освіти у навчально-пізнавальній діяльності та педагогічній взаємодії	14	2	2			10	
Всього за семестр № 2:	120	16	16			88	екзамен

4.2. Завдання на самостійну роботу з навчальної дисципліни.

Завдання що виносяться на самостійну роботу аспіранта		Література:
	Тема № 1: Історія розвитку вищої школи	1, 6, 10, 12, 18
	<ul style="list-style-type: none"> – Ознайомитися із історичною довідкою та змістом роботи Києво-Могилянської академії на сучасному етапі її функціонування; – Ознайомитися із особливостями розвитку освіти в Україні у 1917-1920 рр.; – Детально ознайомтеся із історією навчального закладу, в якому ви навчаєтесь; – Ознайомтеся із змістом Болонської декларації і з'ясуйте напрями перетворень у галузі освіти на європейському просторі. 	
	Тема № 2. Сучасна вища школа в освітній системі України	4, 5, 7, 8, 9, 16
	<ul style="list-style-type: none"> – Опрацюйте текст Закону України «Про освіту», зверніть увагу на сутність принципів освіти, завдання навчальних закладів; – Ознайомтеся із Законом України «Про вищу освіту», зокрема, на таких аспектах: розуміння основних педагогічних термінів, що стосуються вищої освіти (розділ 1), права уповноваженого органу в галузі освіти (стаття 18); повноваження Вищої атестаційної комісії (статті 22, 23); особливості ліцензування й акредитації ЗВО (стаття 28); функції керівника ЗВО (статті 32, 33); права й обов'язки учасників навчально-виховного процесу (статті 46-56). – Прочитайте статут вищого навчального закладу, в якому навчаєтесь, і з'ясуйте, як у ньому відображені положення Закону України «Про вищу освіту». 	
	Тема № 3. Зміст, планування та організація навчального процесу у вищій школі	2, 3, 6, 13, 15
	<ul style="list-style-type: none"> – Ознайомтеся зі структурою підготовки фахівців у вищому навчальному закладі, де ви навчаєтесь, зокрема з'ясуйте кількість спеціальностей, їх конкретні назви й основні спеціалізації; – Опрацюйте Національну доктрину розвитку освіти й виокремить тенденції підготовки фахівців у вищій школі з погляду перспектив її вдосконалення; – Проаналізуйте навчальний план певної спеціальності й визначте (у відсотковому відношенні) кількість годин, що виділяється на вивчення дисциплін основних циклів; – Проаналізуйте робочу навчальну програму з конкретної дисципліни ЗВО на предмет її відповідності дидактичним вимогам. 	
	Тема № 4. Методи, види, форми і засоби навчання у вищій школі	3, 5, 6, 10, 14, 15, 17
	<ul style="list-style-type: none"> – Відвідайте заняття викладачів (лекції, семінари, практичні) і проаналізуйте методи, засоби та прийоми, які були ним використані; – Складіть детальний план проведення семінарського (практичного) заняття з окремої дисципліни, окресливши його методичне забезпечення. 	

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Предмет і об'єкт дидактики вищої школи.
2. Сутність і методологічні засади навчання.
3. Форми і види науково-дослідної роботи студентів.
4. Типи навчання, їх характеристика.
5. Розвиток і становлення організаційних форм навчання.
6. Дистанційне навчання в системі освіти.
7. Наукова робота студентів.
8. Особливості навчальної роботи студентів і передумови її ефективності.
9. Методи організації науково-дослідної роботи студентів (курсантів).
10. Загальні закономірності навчально-виховного процесу.
11. Функції оцінювання навчальних досягнень студентів (курсантів).
12. Принципи, види і методи аналізу й оцінювання навчальних досягнень студентів.
13. Завдання національного виховання студентської молоді у ЗВО.
14. Структура виховного процесу у ЗВО.
15. Зміст, напрями, форми і методи виховної роботи зі студентами (курсантами).
16. Структурно-функціональна модель вищого навчального закладу.
17. Принципи управління вищими навчальними закладами.
18. Критерії вибору методів навчання у вищій школі.
19. Система управління вищим навчальним закладом.

5.1.2. Теми курсових робіт – не передбачено

6. Методи навчання

При проведенні лекцій використовувалися такі **методи**:

- метод пояснення;
- метод проблемного викладання;
- розповідь;
- аналітичний метод;
- метод прикладів.

При проведенні практичних занять використовувалися **методи**:

- метод вправ;
- проблемний,
- частково-пошуковий;
- дослідницький.

7. Питання для контролю

1. Загальні основи педагогіки вищої школи (предмет педагогіки вищої школи, категорії педагогіки вищої школи, зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками).
2. Форми і види науково-дослідної роботи студентів.
3. Методологія педагогічного дослідження
4. Мотиви виховання.
5. Принципи педагогічного дослідження.
6. Принципи виховання.
7. Логіка педагогічного дослідження.
8. Особливості адаптації молоді до навчання у вищому навчальному закладі.
9. Особливості навчальної роботи студентів і передумови її ефективності.
10. Вікові особливості студентської молоді.
11. Загальні закономірності навчально-виховного процесу.
12. Мета, завдання та зміст вищої освіти в Україні.
13. Принципи навчання у вищій школі.
14. Типологія і характеристика методів навчання у вищому навчальному закладі.
15. Лекції та методика їх проведення.
16. Семінарські та практичні заняття у вищих навчальних закладах.
17. Комплексні форми організації навчання.
18. Педагогічна і виробнича практика студентів.
19. Професійно-педагогічне спілкування й типологія особистості викладача вищої школи.
20. Зміст освіти у вищій школі.
21. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання.
22. Педагогічна техніка викладача.
23. Виховна робота зі студентами вищого навчального закладу.
24. Особливості діяльності викладача ЗВО.
25. Мотиви навчання студентів.
26. Вербальні та невербальні сторони спілкування.
27. Сутність, складові та зміст педагогічної культури викладача ЗВО.
28. Принципи навчання у вищій школі.
29. Наукова робота студентів.
30. Стилi педагогічного спілкування.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за семестр} \end{array} \right) / 2 \cdot 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. ***Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.*** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не

з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, вирішити практичне завдання тощо.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 – 100	Відмінно ("зараховано")	A	відмінно - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою)
80 – 89	Добре ("зараховано")	B	дуже добре - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома-трьома незначними помилками)
75 – 79		C	добре - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками
65 – 74	Задовільно ("зараховано")	D	задовільно - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками
60 – 64		E	задовільно - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
21–59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	умовно незадовільно – теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (із можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки)
1–20		F	безумовно незадовільно – безумовно незадовільно (теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Основи педагогічної техніки : навч. посібник для магістрантів, аспірантів, докторантів та викладачів вищ. навч. закл. України / О.М. Бандурка, В.О. Тюріна, О.І. Федоренко. - Х. : Титул, 2010. - 176 с.
2. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. : Рекомендовано МОН України / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; за ред. З.Н. Курлянд. - 3-тє

вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2007. - 496 с.

3. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. : Рекомендовано МОН України / В.Л. Ортинський; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - К. : Центр учб. літ., 2009. - 472 с.

4. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. : Затверджено МОН України / А.І. Кузьмінський. - 2-ге вид., стереотип. - К. : Знання, 2011. - 488 с.

5. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. / О.М. Рубан, Л.О. Рубан, П.В. Максименко, С.В. Мороз; МВС України, Кіровогр. юрид. ін-т ХНУВС. - Кіровоград : Кіровогр. юрид. ін-т ХНУВС, 2010. - 110 с.

6. Прокопенко І.Ф. Педагогічні технології : навч. посіб. : Затверджено МОН України / І.Ф. Прокопенко, В.І. Євдокимов. - Х. : Колегіум, 2005. - 224 с.

7. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : підручник / І.М. Дичківська. - 3-тє вид., випр. - Київ : Академвидав, 2015. - 303 с.

Допоміжна:

1. Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.) (зі змінами та доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
2. Закон України «Про освіту» (2017) від 05.09.2017 № 2145-VIII (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Про затвердження порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах). Постанова КМУ від 23.03.2016 р. № 261. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>
4. Городиська В., Пантюк М., Міляєва В. Педагогіка та психологія вищої школи : тексти лекцій. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2014. 307 с.
5. Марченко О.Г., Іванець М.Г., Шевяков Ю.І. Педагогіка вищої школа : методичні рекомендації для магістрів. Харків : ХУПС, 2014. 56 с.
6. Марченко О.Г., Іванець М.Г., Шевяков Ю.І., Широкобов Ю.М. Забезпечення якості освіти та Болонський процес : методичні рекомендації для студентів. Харків : ХУПС, 2014.
7. Марченко О.Г. Прикладна психологія військової діяльності : навч.-метод. комплекс. Рига : Lambert, 2018. 288 с.